

ISO Sürdürülebilirlik Yol Haritalarının ikincisini Gıda Ürünleri Sanayi için açıkladı

Gıdada tarladan sofraya stratejisi

ISO, "Gıda Ürünleri Sanayi" rehberini açıkladı. Rehberde Avrupa Yeşil Mutabakatı çağrısında yer alan "Tarladan Sofraya" stratejisinin gelecek 30 yıl içerisinde AB'nin tarım ve gıda stratejisinin temelini oluşturduğuna dikkat çekildi

İSTANBUL **Sanayi Odası** (ISO) küresel iklim değişikliği ve Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi sürdürülebilirlik çerçevesinde uluslararası ticarete yaşanan yeni sistemleri göz önünde bulundurarak belirlediği Sürdürülebilirlik Vizyonu kapsamında 10 sektör için hazırladığı yol haritalarını açıklamaya devam ediyor. ISO'nun bünyesindeki 55 meslek komitesinin gruplandığı 10 ayrı sektör için küresel pazarda yüksek katma değer üretmek ve sürdürülebilirlik yetkinliklerini artırmak amacıyla hazırladığı rehberlerden ikincisi gıda ürünleri **Sanayi** için oldu. **ISO Gıda Ürünleri Sanayi** rehberi, gelecek dönem sürdürülebilirlik çalışmaları için sektöre özel yol gösterici öncelikleri ve takip göstergelerini sunmak amacıyla hazırlandı. Rehberde, AB'ye yoğun bir şekilde ihracat yapan Türk gıda sektörünün Avrupa Yeşil Mutabakatı'nda belirlenen düzenlemelerin devreye girmesiyle çeşitli riskler ile karşı karşıya kalacağı, çünkü Komisyon'un Dönüşel Ekonomi Eylem Planı'nda açıkladığı gibi, sera gazı emisyonlarının hesaplanması ve raporlanması talep ederek karbon azaltımını doğrulanmış emisyon raporlarından kontrol edecek bir düzenleyici çerçeve geliştireceği belirtildi.

Türkiye için çok önemli

Rehberde Avrupa Yeşil Mutabakatı çağrısında yer alan "Tarladan Sofraya" stratejisinin gelecek 30 yıl içerisinde AB'nin tarım ve gıda stratejisinin temelini oluşturduğu, bu doğrultuda dünya tarımsal üretim değerinin yaklaşık yüzde 5'ini üretmek 7. sırada, gıdaya yönelik tarımsal üretimde de 10. sırada yer alan Türkiye için AB tarafından belirlenen bu stratejinin büyük önem taşıdığı vurgulandı. Bu stratejinin temel hedeflerini ise AB gıda sisteminin çevresel ayak izini azaltmak, iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilik kaybı karşısında

gıda güvenliğini sağlamak ve tarladan sofraya rekabetçi sürdürülebilirliği ve yeni fırsatlar yaratmaya yönelik küresel bir geçişe öncülük etmek oluşturuyor.

Su kaynakları ile ilgili iklim riski yönetilmeli

ISO Gıda Ürünleri Sanayi rehberinde, gıda sektörünün sürdürülebilirlik öncelikleri arasında yer alan "Çevre üzerindeki etkileri azaltmak" konusunda bazı bilgilere de yer verildi. Buna göre, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü verilerine göre, dünya nüfusunun 2050 itibarıyla 9,7 milyar olması beklenirken, gıda talebinin karşılanabilmesi için küresel gıda üretiminin yaklaşık yüzde 70 artması gerekiyor. Dünyanın sınırlı kaynakları her geçen gün artan insan nüfusunun ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalırken, aşırı nüfus da yoksulluğu artırıyor. Ayrıca iklim değişikliği sebebiyle tarımsal ürün deseninin değişme riski bulunuyor. Bu bakış açısı ile su kaynakları ve hammadde ile ilgili iklim risklerini yönetmek tarımsal üretim aşamasından itibaren ön plana çıkıyor. Kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılmaması doğa üzerinde baskı, ekonomik

faaliyetler üzerinde de tehdit oluşturuyor. Bu nedenle, çevresel etkiyi en aza indirmek, yaşam kaynağı olan toprak, su ve biyolojik çeşitliliği korumak, enerji ve su verimliliğini artırmak, karbon salımlarını azaltmak ve sıfır atık hedefiyle faaliyet göstermek büyük önem taşıyor. Çevresel öncelikler, hızla değişen yasal mevzuatlara, müşteri ve yatırımcı taleplerine uyum ve küresel rekabet gücü açısından da büyük önem taşıyor.

Dünyanın yüzde 10'u açlıktan etkilenecek

Yine 2019 yılında dünyada 2 milyar insanın güvenli, besleyici ve yeterli gıdaya sürekli olarak erişemediği tahmin ediliyor. Son trendler devam ederse, açlıktan etkilenen insan sayısının 2030 yılına kadar 840 milyonu, yani dünya nüfusunun yüzde 9,8'ini aşması öngörülüyor. Diğer taraftan, yetişkin obezitesinin 2012'de yüzde 11,8 iken, 2025 yılına kadar 2012 seviyesine göre yüzde 40 artması bekleniyor. Bu kapsamda, paydaşlarla ortak hareket ederek sağlıklı ve besin değeri yüksek ürünler geliştirmek, iklim değişikliğine dayanıklı sürdürülebilir tarım uygulamalarını yaygınlaştırmak,

sürdürülebilir ve yerel ham madde tedariki ile tarımsal uygulamalara odaklanmak, operasyonel mükemmellik, kalite, gıda güvenliği ve lojistik gibi alanlarda çevresel, sosyal ve etik koşulları takip etmek ve geliştirmek büyük önem taşıyor.

Gıdanın satın alınabilirliği korunuyor

Rehberde verilen bilgiye göre; Avrupa Yeşil Mutabakat'ta belirlenen stratejide, gıdanın satın alınabilirliği korunurken, tedarik zincirinde daha adil ve ekonomik getiriler üretilmesi hedefleniyor. Bu doğrultuda sürdürülebilir gıdanın aynı zamanda en uygun fiyatlı olmasını sağlamak adına AB tedarik zincirinin rekabet gücünü ve adil ticareti teşvik etmek ile yeni iş fırsatları yaratmak gibi dönüşüm amaçları belirlendi. Çevresel stratejilerin yanı sıra, gıda zincirini etkileyen sosyo-ekonomik faktörler Avrupa Sosyal Haklar Sütunu'nda yer alan temel ilkeler çerçevesinde uygulanacak. Ayrıca Avrupa Komisyonu, bir izleme çerçevesiyle birlikte sorumlu iş ve pazarlama uygulamaları için bir AB Davranış Kuralları geliştirecek ve kurallara ilgili tüm paydaşlarla birlikte oluşturulacak.

TARLADAN SOFRAYA İSO gıda sanayisi rehberini açıkladı

İstanbul Sanayi Odası (İSO), 10 sektör için hazırladığı yol haritalarından ikincisi olan “Gıda Ürünleri Sanayi” rehberini açıkladı. Rehberde Avrupa Yeşil Mutabakatı’nda yer alan “Tarladan Sofraya” stratejisinin 30 yıl içerisinde AB’nin tarım ve gıda stratejisinin temelini oluşturduğuna dikkat çekildi. ● **Ekonomi Servisi**

DÜNYA Yeşil
Mutabakata Uyum
Paneli: **Dönüşümün**
Neresindeyiz?/12-13

● TÜRKİYE'NİN YEŞİL DÖNÜŞÜM SÜRECİ KAMU, İŞ DÜNYASI VE

Yeşil Mutabakat geliyor Türkiye ne kadar hazır?

DÜNYA Gazetesi tarafından düzenlenen "Yeşil Mutabakat'a Uyum: Dönüşümün Neresindeyiz?" başlıklı çevrimiçi panelde, AB Yeşil Mutabakat süreci kapsamında açıklanan 55'e Uyum paketi ile Sınırda Karbon Düzenlemesi'nin Türk sanayisine olası etkileri masaya yatırıldı. Gazetemizin Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Guldag'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen etkinlikte, kamu kesiminin ve sanayinin AB'nin 55'e Uyum paketine nasıl hazırlanabileceği uzman isimler tarafından tartışıldı.

Panelde, AB'nin yeşil ve dijital dönüşüm alanlarındaki planları, Türk şirketlerinin kaygı ve beklentileri, kamu kesiminin sürece hazırlık için attığı adımlar değerlendirilirken, yeşil dönüşümün gerektirdiği ideal enerji bileşimi, finansman ihtiyacı ve dijital dönüşüm de ele alındı. AB Büyükelçisi Nikolaus Meyer-Landrut Avrupa cephesindeki gelişmeleri ve bakiş açısını aktarırken, Türk tarafında özel sektör, kamu kesimi ve düşünce kuruluşlarından yetkin isimler, halihazırda atılan ve bundan sonraki süreçte atılması gereken adımları ortaya koydu.

Paris İklim Anlaşması'nın da onaylanmasıyla beraber, Türkiye'nin Yeşil Mutabakat sürecinde AB ile aynı eksende ilerlemek için önemli bir adım atıldığını vurgulayan uzmanlar, uyum için atılacak somut adımların artık geniş ölçekli ve egilimli bir istişare süreciyle belirlenmesi ve eyleme dönük olması gerektiğini ifade etti.

Yeşil dönüşüme özel bir finansman altyapısının gündeme gelmesi gereken bir dönemdeyiz

PARİS İKLİM ANLAŞMASI'NIN onaylanması ile birlikte artık dönüşümün bir yola girdiği net bir şekilde görülmektedir. Sektörler kadar toplumun tüm üyelerini de araya getirmesi gereken bir gündemden, yeni bir geleceğin bahsediyoruz. Maalesef iklimle ilgili son yıllarda ve her sene de artan şekilde hayatımıza giren, coğrafya tanımayan felaket diyeceğimiz boyutlu olaylar bu işin şakası olmadığını, bakanlık nesi sonramız, kendi neslimizin dahi tehlikeye bir aşamada olduğunu çok net ortaya koyuyor. Sevindik görüyoruz ki, sürdürülebilirlik konusunda farkındalık bakımından, sanayicilerimizde de sanayide çalışırken de ciddi bir ilgi oluşmaya başladı. Zaten çok güçlü bir ihracat yapısı olan sanayiden bahsettiğimizde, dış ticaret ortamında, başta da Avrupa Birliği ülkeleriyle ilişkiler güçlü olduğu için, oradan gelen bilgiler sanayimizde de bu doğrultuda ve sürdürülebilirlik teması bir yolla, yeni üretim anlayışına dönüşüme ne kadar önemli bir görev görüyor. Yeşil Mutabakat sürecinde, Türkiye ve dünya adına önemli olan bu geçiş dönemi doğru yönetilmez ve kordine edilmez. Kamunun özel bir koordinasyon mekanizması oluşturulacağına dair resim henüz çok açık değil. Finansman konusu da çok önemli. Türkiye'nin bu finansman kendi kaynaklarıyla yürütmesi mümkün değil. Bu tüm Avrupa'nın üzerinde bu kadar güçlü mutabakatla sağladığı bir konuya, ülkeleri kendi finansman kaynaklarıyla tek başına bırakarak çözümü ülkelerden beklemek çok al olmayacak. O nedenle yeşil finansman için son dönemdeki sevindiriç gelişmeler çok değerli. Ama Türkiye'nin bu kaynaklardan daha iyi yararlanabilmesi açısından AB'yle müzakerelerimizin ve bu konudaki haklarımızın çok daha güçlü bir şekilde gündeme gelmesi gerekiyor. Bu konuya özel bir finansman altyapısının, kaynak artırımının mutlak gündeme gelmesi gereken bir

ERDAL BANÇIVAN
İSTANBUL SANAYİ ODASI BAŞKANI

dönemdedir. Ülkede yapmamız gereken, önce temel konu başlıklarını sektör değerlendirdi, sonra da AB ile daha güçlü bir paragraf açmak. Gelecekte enerji kaynaklarıyla yeni nesil enerji kaynakları arasındaki geçiş, dikkati hesaplamamız ve yönetilmesi gereken bir konu. Yaşadığımız son birkaç hafta bae bunu çok net gösteriyor. Birtakım kontrolsüz davranışlar, bu süreçte ciddi bir enerji ve dolayısıyla bir üretim krize, hatta bir hayat krize dönüşümlere sebep oluyor. Fosil yakıtlar konusunda adımlar atılmak, ama bunun dışında, politika doğru götürülmediği zaman sürdürülebilirlikte ilgili bakanı sabote edilmesi gibi bir riskle de karşı karşıya kalıyoruz. Çünkü insanlık yokluda karşı karşıya kaldığı zaman en ideal konulardan bile fedakarlık yapılabiliyor. Onun için geçiş döneminde, özellikle enerji politikaları konusunda, başta AB olmak üzere tüm ülkelerin çok daha dikkatli ve gerçekçi davranması gerektiği bir dönemdedir.

AB, bu dönüşümde Türkiye'yi mevcut araçlarla desteklemeye devam edecek

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN Paris İklim Anlaşması'nı onaylama kararı, hepimizin yarına olacak bir konuda uyumlu ve egilimli çalışmamıza olanak verecek. 2030 yılına kadar emisyonları %55 düşürme hedefi için bugünden harekete geçilmesi gerekiyor. Bu yüzyıl ortasına kadar iklim nötr olmak istiyorsak, emisyonlar konusunda önümüzdeki birkaç yılda yapacağımız belirleyici olacak. Avrupa'nın üzerinde çalıştığı iklim mekanizması, karbon salınımını fiyatlattırıyor, şu an için sanayi ve enerji üretenleri kapsayan bir emisyon ticaret planı olacak. Sınırda Karbon Düzenlemesi'nde amaç, karbon salınımını fiyatlattırılmasının dünya çapında karşılaştırılabilir olduğu, mümkün olan en iyi sistemi kurmak. 2026'da yürürlüğe girmesi hedefleniyor. Bunun uygulanacağı ilk sektörler (elektrik üretimi, demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre) karbondioksit salınımını büyük ölçüde etkiler. Avrupa'da ve Türkiye'de üretilen aynı ürünün karbon fiyatlandırılmasında her iki tarafta da eşit olduğundan emin olmak istiyoruz. Türkiye'de Avrupa'ya eşdeğer bir karbon fiyatlandırması karbondioksit üretimi için ödemesi gereken bedelin birbirine denk olmasıdır. Yatırımların doğru yapılabilmesi için, ticaret ve enerji alanındaki aktörlerin fiyatlandırma ve diğer

NIKOLAUS MEYER-LANDRUT
BÜYÜKELÇİ / AB TÜRKİYE DELEGASYONU BŞK.

kaynakları ne olacağını bilirdiği bir öngörülebilirlik sistemi kurmamız gerek. AB, Türkiye'nin de ortak olduğu projelerde bu dönüşümde Türkiye'ye mevcut araçlarla desteklemeye devam edecek. Türkiye, Digital Europe ve Horizon Europe programlarının ortaklığı. Bunlar, katılan finansman konusunda çok önemli bir işbirliği altyapısı sunuyor. Yeşil unsurlar kritik rol oynayacak. Uluslararası finans kuruluşlarının bu konuya artan bir ilgi olduğunu görüyoruz. Dünya Bankası, EBRD, Almanya ve Fransa ulusal kalkınma ajansları Türkiye'de yeşil dönüşüme yatırım yapmak istiyor. Yani projeler için finansman olacak. Ancak sürdürülebilir olmayan, bir sonuca varılmamış projeler.

Yeşil ve dijital dönüşüm eş zamanlı yürümleri

DR. AKİF ÜSLÜ
CUMHURBAŞKANLIĞI DİJİTAL DÖNÜŞÜM
OFİSİ ULUSLARARASI İLİŞKİLER DAİRE
BAŞKANI, BOTAŞ YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Yeşil Mutabakat sürecine baktığımızda, bir yanda bizi Paris İklim Anlaşması'na götüren iklim krizi, diğer yanda da dijital çağa geçiş var. Yeşil dönüşüm ve dijital dönüşüm eş zamanlı yürümleri ki biz Yeşil Mutabakat'ta tam anlamıyla uygulayalım. Dijital Dönüşüm Ofisi'nin faaliyet alanları olan e-devlet, yapay zeka, büyük veri ve Siber güvenlik konuları, dijital dönüşümün yapıtaşları. Dijital dönüşüm Yeşil Mutabakat'la birlikte Türkiye'de de mutlakla olacak. Biz 2021-2025 yılına kapsayan birinci dönem Yayıp Zeka Strateji Belgemizi Eylül ayında yayınladık. Önümüzdeki dönemde Dijital Dönüşüm Strateji Belgesini de yayınlayacağız. Bu bir maraton, ama ilk hedefimiz Yeşil Mutabakat. Yeşil Mutabakat sadece ticari çeşitliliğe değil, enerji üretimi açısından da ülkemizi çok ilgilendiren bir husus. Enerjiye

arz güvenliğinin çok önemli olduğu bir döneme geldik. Spot LNG piyasasında bugün tarihte hiç görülmemiş fiyatlar telfazı etmeye başladık. Yeşil teknolojilerin ve yenilenebilir enerjinin fiyatının çok daha makul olduğu söylemi de güleniyor. Ama hepimiz biliyoruz ki, yenilenebilir enerjiyle henüz sürdürülebilirlik sağlanamıyor. Dünyada enerjiyi sağlayabilen bir ülke yok. Kurulu gücü yenilenebilir enerji oranımızı çok artırdık, %53'ün üstünde. Fakat iklim krizinden dolayı barajlarımız boğaldı, şu anda hidroelektrik santrallerimizi de çok fazla kullanabildiğimiz söyleyemeyiz. Bu gibi kısıtlardan dolayı dünya arz güvenliği sorunuyla uğraşüyor. BOTAŞ'ın en önemli misyonu enerji arz güvenliğini sağlamak, üstelik bunu sürdürülebilir ve uygun maliyetle yapmaya gayret etmek. Türkiye, Avrupa'daki en ucuz gazı piyasaya sürüyor diye hep söylüyoruz, bu elbette çok pahalı bir süreç ve BOTAŞ'a da ciddi bir yükü var. BOTAŞ tamamen liberal bir piyasaya geçmesi olasıdır sanıyorum şu anda fiyatlar çok daha yüksek olacaktı. 2022 kışı için dört ayrı beklenti var, kışın soğuk olması bekleniyor, BOTAŞ bu dört senaryo için de kendisini hazır tutuyor. Şu anda spot alımlarıyla, boru gazıyla azından önümüzdeki dönem garanti altına alması, ama fiyatlar bu şekilde giderse tüm dünya ve tabii Türkiye'de de bundan etkilenecek. Ben bunun sürdürülebilir olduğunu açıkçası düşünmüyorum, mutlakla makul seviyelere gelecek.

Yeşil Mutabakat arz yönüyle, talep yönüyle, enerji sektörü için, herkes için, dönüp kendisine bakması için bir fırsattır. Bütün sektörlerin buna uyumlanması gerekiyor; enerjiye üretim, iletim, dağıtım, bunların hepsinde iyileştirmeler yapılabilir.

Türkiye'nin uyumu daha hızlı olacak

MEHMET ERGÜNEL
T.C. TİCARET BAKANLIĞI
ULUSLARARASI ANLAŞIMLAR VE AB
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI

AB'nin açıkladığı 55'e Uyum Paketi çok kapsamlı hususları içeriyor. Ticaret Bakanlığı olarak biz, iki konuya özel önem veriyoruz, birincisi küresel rekabetçilik, ikincisi de Türkiye'nin değer zincirlerindeki mevcudiyetini devam ettirmesi. Yeşil Mutabakat'la AB ile ortaklığımızın bir uzantısı olarak görüyoruz. Bunu ülkemizin ticari yapısının içerisinde yerleştiğimiz bizim görevimiz olacak. AB, 55'e Uyum paketini 14 Temmuz'da açıkladı, bundan iki gün sonra da biz kendi eylem planımızı açıkladık. Bizim eylem planındaki kaygımız, AB'nin kalkınma modeli çerçevesinde oluşturulan politikalarının Türkiye'de de uygulanması bulması ve rekabetliliğin sağlanması.

55'e Uyum paketinin içerisinde bizim açımızdan öne çıkan husus, Sınırda Karbon Düzenlemesi. Bu düzenlemenin ilk etapta etkileyeceği beş sektörden şu aşamada bahsedebiliriz, ancak enerji yoğun sektörlerin önümüzdeki dönemde daha

da genişletildiğini göreceğiz. Sadece çelik, alüminyum, çimento gibi ana sektörler değil, ihracatını yaptığımız otomotiv, tekstil ve seramik gibi ürünlerde de zaman içerisinde yasıtlaması bekliyoruz. Paketin etkileri sanayi sektörlerimizde de sınırlı olmayacak, örnekğin ulaştırma sektöründe de birtakım yansımalarının olduğunu göreceğiz. Bizim Eylem Planı'na 9 tane başlıyoruz var, önemli bir bölümü de Sınırda Karbon Düzenlemesi ile uyumlaştık.

Bütün üretim sektörlerimiz açısından ikinci aşamada karşılaşılabilecek husus, ucuz ve temiz enerji temini konusudur. Buradaki en kritik konu, ucuz ve temiz enerjiyi sektörlerimize nasıl aktarabiliriz. AB'de bizimle aynı noktada olan birtakım ülkeler var, Polonya bunlardan biri, Güney Avrupa'nın tamamına yakını Türkiye'ye paralel bir çizgi izliyor. Bunlar bakımından da doğalgaz bir geçiş enerjisi olarak kabul görüyor. Fakat enerji bakımından AB'nin "Fit for 55" paralelinde açıklanmış olduğu birtakım hedefler var. Mesela Komisyon'un yayınlamış olduğu bazı dokümanlarda sanayi üretiminde enerji ihtiyacının %50'sinin hidrojenle karşılanmasından bahsediliyor. Bizde de bununla ilgili altyapıya da bilimsel veriler tabana nasıl yayılır, bunun çalışmasını yapmak gerek.

Ucuz enerjiye geçiş ve yeşil teknolojilere erişim ise finansman olmaksızın mümkün değil. Türkiye'nin bu anlamda çok ciddi bir finansman açığı da söz konusu. Bunu tehdit olarak görüyoruz, fakat önümüzde çok önemli fırsatlar da var. Birincisi AB ve Türkiye'nin Gümrük Birliği'nden kaynaklanan çok özel bir ilişkisi var. Dolayısıyla Türkiye'nin uyumu dünyadaki pek çok ülkeye göre çok daha hızlı şekilde olabilecektir. Yeşil Mutabakat AB içinde tek pazarın oluşturulmasından bu yana en önemli proje, AB, ilişkilerini Yeşil Mutabakat üzerine

kuruyor. Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve Yeşil Mutabakat çerçevesinin de Gümrük Birliği'nin içerisinde yer alması, hem AB'nin Yeşil Mutabakat projesinin başarısı, hem de Türkiye'nin buna uyumu açısından son derece büyük önem arz ediyor.

Tam üyelik perspektifi için umut doğuracaktır

DOÇ. DR. ÇİĞDEM NAS
İKTİSADİ KALKINMA YAKFI (IKY)
GENEL SEKRETERİ, YILDIZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ

Yeşil Mutabakat süreci birçok paydaşın bir arada çalışmasını gerektiriyor. Yeşil dönüşümün ve Yeşil Mutabakat'a uyum sürecinin iki önemli özelliği var: Birincisi, çok katmanlı ve çok paydaşlı bir süreç olması, yani tek bir merkezden talimatta yürütülebilecek bir süreç değil. Sivil toplumun, iş dünyasının, sektör derneklerinin, üniversitelerin, araştırma kuruluşlarının kamuya birlikte hareket etmesi strateji bir süreç. Bunun genel bir çerçevesinde koordinasyon lazımdır. Yani yol haritasının çizilmesi, bu yol haritasında hangi aktörlerin ne gibi görevlerin düşeceğinin

SİVİL TOPLUMUN ÖNDE GELEN İSİMLERİYLE MASAYA YATIRILDI

YEŞİL MUTABAKAT SÜRECİ HANGİ AŞAMADA?

Avrupa Birliği, yeşil ve dijital bir dönüşüm için yol haritası olarak benimsediği Yeşil Mutabakat planını Aralık 2019'da kamuoyuna açıklayarak hem AB üyelerini hem de AB ile ticaret yapan ülkeleri derinden etkileyecek süreci başlattı. Avrupa Komisyonu tarafından açıklanan Yeşil Mutabakat planı, 2030 yılına dek Avrupa'nın karbon salımları 1990 düzeyine göre %55 düşürmeyi, 2050 yılına kadar ise dünyanın ilk karbon-nötr kıtası olmasını hedefliyor. Komisyon, Yeşil Mutabakat planının detaylarını geçen Fit for 55, yani 55'e Uyum paketini 14 Temmuz 2021'de kamuoyuna açıkladı.

AB'NİN 55'E UYUM PAKETİNDE NELER VAR?

AB'nin 2030 ve 2050 iklim hedeflerinin yasal çerçevesini oluşturan İklim Yasası 9 Temmuz 2021 tarihinde yayımlandı.
Avrupa İklim Yasası ile resmilen hedeflere ulaşmak

amacıyla, bir dizi yasal düzenleme içeren "55'e Uyum" paketi taslağı 14 Temmuz 2021 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından kamuoyuna açıklandı.

✓ Pakette birbirini tamamlayıcı politika tedbirlerini içeren teklifler bulunuyor.

✓ Paket ile AB'nin mevcut Emisyon Ticaret Sistemi'nin (ETS) sıkılaştırılması ve yeni sektörleri kapsayacak şekilde genişletilmesi öngörüldü.

✓ Pakette yer alan "Yenilenebilir Enerji Direktifi" ile, 2030 yılında enerjinin %40'ının yenilenebilir kaynaklardan sağlanması hedefi belirlendi.

✓ Binalar, karayolu ve ulusal deniz yolu taşımacılığı, tarım, atık ve küçük sanayi için her bir üye ülkeye güçlendirilmiş emisyon azaltım hedefleri verildi.

✓ "Enerji Verimliliği Direktifi" revize edilerek enerji ürünlerine uygulanan verginin AB'nin enerji ve iklim politikaları ile uyumlu hale getirilmesi ve temiz teknolojilerin

desteklenmesi öngörüldü.

55'E UYUM PAKETİNDE SİNIRDA KARBON DÜZENLEMESİ MEKANİZMASI (SKD)

✓ Paket kapsamında en çok dikkat çeken uygulama, "Sınırda Karbon Düzenlemesi (SKD)" teklifi oldu.

✓ Bu uygulama, seçili sektörlerde, eşyanın üretimindeki karbon ayak izi dikkate alınarak AB tarafından belirlenen sınır üzerine mali bir yaptırım getirilmesini öngörüyor.

✓ Uygulamanın ilk olarak demir-çelik, çimento, alüminyum, elektrik ve gübre sektörlerinde hayata geçirileceği duyuruldu.

✓ SKD'nin uygulanmasında 2023-2025 geçiş dönemi olarak planlandı. Bu süreçte söz konusu sektörlerde ithal edilen ürünlerin karbon ayak izine ilişkin bildirimde bulunulacak, ancak mali bir yaptırım hayata

geçirilmeyecek. 2026 yılından itibaren ise SKD mali yaptırım uygulamasına geçilecek.

✓ Başlangıçta bu beş sektörde ürünlerin doğrudan karbon ayak iziyle sınırlı olan SKD uygulaması, ileriki dönemlerde diğer sektörlerle ve dolaylı karbon ayak izine genişletilebilecek.

✓ İthalatçı şirketin, her yıl 31 Mayıs'a dek bir önceki yıl ithal ettiği ürünlerin toplam ayak izini beyan etmesi ve buna karşılık SKD sertifikasını her bir üye ülkeye kurulacak ilgili mercie sunması gerekiyor.

✓ Ürünler AB içinde üretilmiş olsaydı ödenecek karbon fiyatı kadar sertifikalı alımı olması gerekiyor.

✓ İhracatçı şirket ürünlerin karbon ayak izine ilişkin bilgi temin edemeyecek bir karbon ayak izi üzerinden hesaplama yapılacak.

✓ Avrupa Birliği Emisyon Ticaret

Sistemi'ne entegre olan veya bununla bağlantılı bir emisyon ticaret sistemi olan ülkeler (örn. İsviçre, İzlanda, Norveç) SKD'den muaf olacak.

TÜRKİYE SİNIRDA KARBON DÜZENLEMESİ MEKANİZMASINA NASIL HAZIRLANABİLİR?

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) analizine göre, SKD mekanizmasının ilk etapta geçerli olacak beş sektörde AB ile ticaret en çok etkilenecek üç ülke Rusya, Çin ve Türkiye. Beş sektör arasında Türkiye'de en çok demir-çelik sektörü etkilenecek. İhracatçıların kaçınılmaz olarak etkileyecek Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizması'na hazır olmak için Türkiye'nin birkaç seçeneği var:

1 AB Emisyon Ticaret Sistemi'ne taraf olan ülkelere sağlanan muafiyetten yararlanmak için ETS'ye entegre olabilir.

2 Gümrük Birliği'nin ETS'ye entegrasyonu da kapsayacak şekilde revizyonla modernizasyonu müzakere edilebilir.

3 Türkiye, kendi emisyon kurarak bunu AB ETS'siyle uyumlaştırabilir.

4 Karbon fiyatlandırmasına yönelik uluslararası mekanizmalardan ve sertifikasyon sistemlerinden daha yoğun şekilde yararlanılabilir.

5 Türkiye, karbon fiyatlandırması için kendi sistemi kurabilir. Bunlara ek olarak, Türkiye'de başta SKD mekanizmasına tabi olacak sektörler olmak üzere, gerek şirketlerin gerekse devletin karbonsuzlaşma yönünde atması gereken adımlar var. Enerji verimliliğini artırıcı önlemler almak, karbon ayak izi düşük enerji kaynaklarına yönelmek ve çeke emisyonlarını düşürmek bunların başında geliyor.

belirlenmesi gerekiyor. İkinci önemli özellik ise bu sürecin birbirleriyle bağlantılı olması. Bir işletmenin kendi karbon ayak izini azaltmak için önlemler almaya çalışması ve yatırımlarını bu alana yönlendirmesi çok önemli olsa da tek bir işletmenin yapabileceği şeyler sınırlı. Çünkü bu aynı zamanda bütün tedarik zincirini içeren bir konu. Bu nedenle yeşil dönüşümün tedarik zincirindeki tüm aşamaları, tüm aktörleri ve ulaştırma, hizmet sektörü, sanayi, tarım vb. tüm sektörleri içermesi gerekiyor.

Bu amaçla İKV olarak Türkiye-AB ilişkileri, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konularında olduğu gibi yeşil dönüşüm konusunda da kamuoyunda farkındalık yaratmaya çalışıyoruz. Bu süreçte bizim biryeşil platform oluşturma çabamız var. Sivil toplum, iş dünyası ve çevre örgütlerini bir araya getirerek bu süreçte güçlü bir ses oluşturmak, karar alıcıları etkileyecek şekilde sivil toplumun gücünü ve katkısını bu süreçte dahil etmeyi hedefliyoruz.

Yeşil dönüşüm ve dijital dönüşüm, kapitalizmin artırımcı bir aşamaya geçmesi anlamına geliyor. Dönüşümün ekonomi prensipleri, yenilenebilir enerji, tüketim kalıplarının tartışıldığı bu süreçte Türkiye'nin Avrupa'daki tedarik zincirindeki yerini koruması çok önemli. Avrupa'nın bu süreci başarması için Türkiye'ye en önemli entegre edilmesi de eşit önemli. Bu süreçte Türkiye'nin AB ile arasındaki bağın ne kadar güçlü olduğunu; bu yeni dönemde, İkiz dönüşümlere ayak uydurmak için Türkiye ve AB'nin birlikte hareket etmesinin ne kadar önemli olduğunu da gösterdi. Yeşil Mutabakat süreci Türkiye ve AB arasındaki bağların güçlendirilmesi açısından da bir fırsat. Türkiye ve AB arasındaki bu yakınlamayı Yeşil Mutabakat üzerinden güçlendirebilirsek bu tam üyelik

perspektifi için de umut doğuracaktır. Oysa ki bu kadar olasılık karşısında gibi görülmek dahi, Yeşil Mutabakat sürecinin tam üyelik ve onun temsil ettiği entegrasyona yönelik bir imze yaratılması için çok önemli bir fırsat olduğunu düşünüyoruz.

Yeşil Mutabakat için kilometre taşları yerine oturuyor

PROF. DR. GÜVEN SAK
TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI (TEPAV) KURUCU DİREKTÖRÜ

Yeşil Mutabakat sürecinde Paris İklim Anlaşması'nın onaylanması, hazırlanması ve somutlaştırıp harekete geçirmesi için ilk kilometre taşıydı. Türkiye için 2053'ü net sıfır karbon emisyonlarına ulaşma yılı olarak belirlenmiş, hem enerji sektöründe hem diğer sektörlerde hangi adımları ne zaman atmamız gerektiğine ilişkin yeni kilometre taşlarını işaretleyebilmek de mümkün hale geliyor.

Artık Emisyon Ticaret Sistemi'nin bir şekilde bağlatılması gerekiyor. Türkiye'nin Sınırda Karbon Düzenlemesi'ne uyumu açısından, Emisyon Tica-

ret Sistemi'ni nasıl tasarladığımız son derece önemli olacak. Türkiye'nin Sınırda Karbon Düzenlemesi mekanizmasından da yararlanarak, kendi Emisyon Ticaret Sistemi'ni kurması mümkün olacak. Emisyon Ticaret Sistemi'nin içinde karbon kredileri sağlamayı düşündüğümüzde son nasıl tasarlayabileceğimizi bulmamız gerekiyor. Bundan sonra diğer sektörlerdeki değişimi daha iyi yerine oturtmamız mümkün hale gelecek. Yeşil süreci açısından baktığımızda her şeyden bir günde vazgeçememiz zaten mümkün değil, dolayısıyla tedarik olarak karbon emisyonlarını nasıl azaltabileceğimize dair bir plan hazırlamamız gerekiyor.

Dikkate almamız gereken şeylerden biri de finansmanın nasıl sağlanacağı konusu. Batı'da negatif faizli çok fazla birikmiş tasarruflar var, o tasarrufların diğer kanalları ve kamu kanallarını hareket ettirecek bizim gibi ihtiyaç duyan ülkelere nasıl aktarılabilirliği üzerine düşünmemiz lazım. Bu, sermaye yoğun bir dönüşüm süreci olduğuna göre nasıl yeni istihdam yaratılacağı üzerine de odaklanıp tartışmaya başlamamız gerekiyor.

Gümrük Birliği'nde yürürlüğe girdiği 1996'dan beri her açıdan işlevini çok iyi yerine getirdi. Türkiye, 1990'dan 2019'a baktığımızda AB ile dış ticaretinde açık verirken dış ticaret fazlasına geçti. Ama Yeşil Mutabakat'ın öngördüğü İkiz dönüşümle beraber, AB artık tek pazarın dijital tek pazara doğru ilerlerken, Gümrük Birliği de işlevini yitirdi. Gümrük Birliği'nin modernizasyonu gündem, aslında bir nevi karbonsuzlaşma gündemi. Türkiye'nin karbonsuzlaşması aslında Avrupa'nın karbonsuzlaşması demektir. Avrupa'nın Türkiye'yi dışarıda bırakarak karbonsuzlaşması mümkün değil.

Doğalgaza gerekli destek verilmezse arz açığı gündeme gelecek

MEHMET DOĞAN
GAZDAY GENEL MÜDÜRÜ

Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması'na onaylanması çok iyi bir gelişme; ancak ülke olarak çok acil yapmamız gereken şeyler var. İlk olarak hedefimizi doğru belirlememiz, ikincisi de bu karbon azaltma değerlerini şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşmamız lazım. Karbon emisyonlarını hızlı azaltmanın yöntemleri var. Örneğin kömürden doğalgaza geçiş. Bu geçiş nasıl yaparsanız, ne zaman yaparsanız, ne kadar mal olacak, bunlar çok önemli. Emisyon Ticaret Sistemi'ni hemen devreye almamız lazım. Avrupa'da Türkiye'den mal alan şirketlerin ne isteyeceğini net olarak belirlemesi gerekiyor. Bizim de mal aldığımız ülkelere var, bizim de onlara Avrupa'nın bize uyguladığı karbon vergisini uygulamamız lazım. Tüm yakıt türlerinin ayak izlerini analiz etmemiz gerekiyor. Bu süreçte doğru adımları doğru zamanda atmamız, bugün yaşadığımız emtia krizleri gibi krizlere yavaş. Şirketlerin ne yapmaları gerektiğine ilişkin, neyin nasıl hesaplanacağına ilişkin prosedürler ve metodolojiler mevcut değil. Mesela Türkiye'de 2011 yılında çık-

mış bir emisyon hesaplama metodolojisi var, ama bu Avrupa'daki mevzuatla Yeşil Mutabakat'ın gerektirdiğiyle aynı değil. Yeşil Mutabakat sürecinde enerji dönüşümü nasıl olacak? Fosil yakıt içinde en temiz olan doğalgaz, ayrıca kontrol edilebilir bir yakıt. Elektrik depolayamadığımız için, doğalgaz santralleri talepteki değişimleri hızlı karşılayabiliyor. Türkiye'de rüzgârda kurulu gücümüz 10 bin megawatt'ı aştı, çok ciddi ve iyi bir rakam. Yenilenebilir yatırımların hız kesmeden devam etmesi gerekiyor. Ama bizim rüzgârda saatte 41 megawatt ürettiğimiz de oldu. Rüzgâr olmadıkça zaman ne yaparsanız? Güneş açısından çok zengin bir ülkemiz, teorik olarak yıllık bütün enerjimizi güneşten edinebiliriz, ama güneş saat 19-00'da batıyor. Osaattensonraye bir yakıt kullanmamız lazım.

Doğalgaz yerine hidrojen kullanıldığını diyebiliriz. Hidrojen konusunda da kimse hayal kurmıyor, imkansıza yakın bir dönüşümün bahsediyoruz. Bulacağımız teknolojilerle çözümler deniyor, ama gerekli teknolojiler geliştirilene kadar doğalgaza tüketimi azaltabiliriz. Ancak saatlik bazda baktığımız zaman, kontrol edilebilir başka bir yakıt bulamazsak denklemler kuramayız. Doğalgaz santrallerine yatırım yaparsanız, güneş battıkça zaman yerine koyacak herhangi bir yakıt türünüz, en azından bugün için, olmaz.

ISO'nun yol haritalarından ikincisi "Gıda Ürünleri Sanayi" rehberi oldu

İstanbul Sanayi Odası (ISO), sürdürülebilirlik vizyonu kapsamında 10 sektör için hazırlamaya başladığı yol haritalarından ikincisi olan "Gıda Ürünleri Sanayi" rehberini açıkladı. ISO'dan yapılan açıklamaya göre, ISO, küresel iklim değişikliği ve Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi sürdürülebilirlik çerçevesinde uluslararası ticarette yaşanan yeni sistemleri göz önünde bulundurarak belirlediği sürdürülebilirlik vizyonu kapsamında 10 sektör için hazırladığı yol haritalarını açıklamaya devam ediyor. Rehberde, AB'ye uygun bir

şekilde ihracat yapan Türk gıda sektörünün Avrupa Yeşil Mutabakatı'nda belirtilen düzenlemelerin devreye girmesiyle çeşitli riskler ile karşı karşıya kalacağı, Komisyon'un Döngüsel Ekonomi Eylem Planı'nda açıkladığı gibi sera gazı emisyonlarının hesaplanmasını ve raporlanmasını talep ederek "karbon azaltımını doğrulanmış emisyon raporlarından kontrol edecek bir düzenleyici çerçeve" geliştireceği belirtildi. Rehberde, "Bu stratejinin temel hedeflerini ise AB gıda sisteminin çevresel ayak izini azaltmak, iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilik

kaybı karşısında gıda güvenliğini sağlamak ve tarladan sofraya rekabetçi sürdürülebilirliğe ve yeni fırsatlardan yararlanmaya yönelik küresel bir geçiş öncülük etmek oluşturunur" denildi.

Yeşil Mutabakat'ta gıdanın satın alınabilirliği korunuyor
Avrupa Yeşil Mutabakatı'nda belirtilen stratejide, gıdanın satın alınabilirliği korunurken, tedarik zincirinde daha adil ve ekonomik getiriler üretilmesi hedefleniyor. Bu doğrultuda sürdürülebilir gıdanın aynı zamanda en uygun fiyatlı olmasını sağlamak adına AB tedarik zincirinin rekabet gücünü

ve adil ticareti teşvik etmek ile yeni iş fırsatları yaratmak gibi dönüşüm amaçları belirlendi. Çevresel stratejilerin yanı sıra gıda zincirini etkileyen sosyoekonomik faktörler Avrupa Sosyal Haklar Sütunu'nda yer alan temel ilkeler çerçevesinde uygulanacak. Ayrıca Avrupa Komisyonu, bir izleme çerçevesiyle birlikte sorumlu iş ve pazarlama uygulamaları için bir AB Davranış Kuralları geliştirecek ve kurallar ilgili tüm paydaşlarla birlikte oluşturulacak. ISO'nun "gıda ürünleri sanayi" grubu rehberinde çalışma kapsamına dahil edilen

meslek komitelerinde, hayvansal gıda ürünleri sanayi, bitkisel gıda ürünleri sanayi, kakaolu, şekerli ürünler ve içecekler sanayi, öğütülmüş tahıl ve unlu mamuller sanayi ile endüstriyel yemek sanayi bulunuyor. Gıda ürünleri sanayi özelinde Avrupa Yeşil Mutabakatı'nda öne çıkan konular ise şöyle: "Herkes tarafından kolayca erişilebilen sağlıklı gıda, sürdürülebilir bir etiketleme çerçevesi, sürdürülebilir gıda sistemlerinde paketlemenin kritik önemi, tek kullanımlık plastiklerin azaltılması, yeşil badana (ürün, hizmet veya

firmanın geneli için çevre dostu ya da sürdürülebilir olduğuna dair bir algı yaratmak amacıyla yürütülen ancak gerçeği yansıtmayan pazarlama faaliyetleri) yapılmaması, tüketicilere gıdanın kaynağı, besin değeri ve çevresel ayak izi hakkında dijital araçlar üzerinden bilgi verilmesi, pestisitlerin kullanım oranının 2030'a kadar yüzde 50 azaltılması ve gübre kullanımının yüzde 20 azaltılması, 2030'a kadar tarım arazilerinin en az yüzde 25'inin organik tarım yöntemleri kapsamında olması, gıda kaybı ve atıklarının azaltılması." İSTANBUL-AA

Gıda ürünlerinde YOL HARİTASI

**İSO
sürdürü-
lebilirlik yol
haritalarının
ikincisini
'gıda
ürünleri
sanayi' için
açıkladı**

İstanbul Sanayi Odası (İSO), sürdürülebilirlik vizyonu kapsamında 10 sektör için hazırlamaya başladığı yol haritalarından ikincisi olan 'Gıda Ürünleri Sanayi' rehberini açıkladı. Rehber ile gelecek dönem sürdürülebilirlik çalışmaları için sektöre özel yol gösterici öncelikleri ve takip göstergelerini sunmak amaçlanıyor.

Rehberde, "Bu stratejinin temel hedeflerini ise AB gıda sisteminin çevresel ayak izini azaltmak, iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilik kaybı karşısında gıda güvenliğini sağlamak ve tarladan sofraya rekabetçi sürdürülebilirliğe ve yeni fırsatlardan yararlanmaya yönelik küresel bir geçişe öncülük etmek oluşturuyor" denildi.

İSO'DAN ÇARPICI GIDA RAPORU:

2030 yılında 1 MİLYAR insan AÇLIK çekebilir!

İstanbul Sanayi Odası, sürdürülebilirlik vizyonu kapsamında "Gıda Ürünleri Sanayi Rehberi"ni açıkladı. Rehberde yer alan bilgilere göre; dünya nüfusunun 2050 itibarıyla 9,7 milyar olması bekleniyor. Gıda talebinin karşılanabilmesi için ise küresel gıda üretiminin yaklaşık yüzde 70 artması gerekiyor. Dünyanın sınırlı kaynakları, her geçen gün artan insan nüfusunun ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalıyor. Aşırı nüfus yoksulluğu artırıyor. Bu sebeple kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılması gerektiğine vurgu ya-

pılıyor. Çevresel etkiyi en aza indirmek, hayat kaynağı olan toprak, su ve biyoçeşitliliği korumak, enerji ve su verimliliğini artırmak, karbon salımlarını azaltmak ve sıfır atık hedefiyle faaliyet göstermek büyük önem taşıyor.

2019 yılında dünyada 2 milyar insanın güvenli, besleyici ve yeterli gıdaya sürekli olarak erişemediği tahmin ediliyor. Pandemi ile yaşanan olumsuz trendler devam ederse açlıktan etkilenen insan sayısının 2030 yılına kadar 840 milyonu, yani dünya nüfusunun yüzde 9,8'ini aşması öngörülüyor. Diğer taraftan

yetişkin obezitesi 2012'de yüzde 11,8 iken 2025 yılına kadar bu seviyeye göre yüzde 40 artması bekleniyor. Bu kapsamda, paydaşlarla ortak hareket ederek sağlıklı ve besin değeri yüksek ürünler geliştirmek, iklim değişikliğine dayanıklı sürdürülebilir tarım uygulamalarını yaygınlaştırmak, sürdürülebilir ve yerel ham madde tedariki ile tarımsal uygulamalara odaklanmak, operasyonel mükemmellik, kalite, gıda güvenliği ve lojistik gibi alanlarda çevresel, sosyal ve etik şartları takip etmek ve geliştirmek büyük önem taşıyor.

Gıda ürünleri sanayicisine ISO'dan yeşil rehber

İstanbul
Sanayi
Odası (ISO),

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

sürdürülebilirlik yol haritalarının ikincisini “gıda ürünleri **sanayi**” için açıkladı. “Gıda Ürünleri **Sanayi**” rehberinde, AB’ye yoğun ihracat yapan Türk gıda **sanayinin** Avrupa Yeşil Mutabakatı’nda belirtilen düzenlemelerin devreye girmesiyle çeşitli riskler ile karşı karşıya kalacağı belirtildi. Rehberde, dünya tarımsal üretim değerinin yaklaşık yüzde 5’ini üreterek 7. sırada, gıdaya yönelik tarımsal üretimde de 10. sırada yer alan Türkiye için AB tarafından belirlenen bu stratejinin büyük önem taşıdığı vurgulandı.